

A TANTÁRGY ADATLAPJA

1. A képzési program adatai

1.1 Felsőoktatási intézmény	BABEŞ-BOLYAI TUDOMÁNYEGYETEM
1.2 Kar	FIZIKA
1.3 Intézet	A MAGYAR TAGOZAT FIZIKA INTÉZETE
1.4 Szakterület	FIZIKA / ALKALMAZOTT MÉRNÖKI TUDOMÁNYOK
1.5 Képzési szint	LICENSZ
1.6 Szak / Képesítés	FIZIKA / FIZIKA INFORMATIKA / MÉRNÖKI FIZIKA

2. A tantárgy adatai

2.1 A tantárgy neve		HŐTAN					
2.2 Az előadásért felelős tanár neve		dr. NÉDA ÁRPÁD, docens					
2.3 A szemináriumért felelős tanár neve		dr. SÁRKÖZI ZSUZSA, adjunktus					
2.4 A laboratóriumi gyakorlatért felelős tanár neve		dr. SÁRKÖZI ZSUZSA, adjunktus					
2.5 Tanulmányi év	I	2.6 Félév	II	2.7 Értékelés módja	V	2.8 Tantárgy típusa	A

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszama)

3.1 Heti óraszám	6	melyből:					
3.2 előadás	2	3.3 szeminárium	2	3.4 laboratóriumi gyakorlat	2		
3.5 Tantervben szereplő össz-óraszám		84	melyből:				
3.6 előadás	28	3.7 szeminárium	28	3.8 laboratóriumi gyakorlat	28		
A tanulmányi idő elosztása:							óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása							50
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás							10
Szemináriumok / laborok, házi feladatok, portofóliók, referátumok, esszék kidolgozása							42
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)							3
Vizsgák							6
Más tevékenységek: félév végi konzultáció							1
3.9 Egyéni munka össz-óraszama		112					
3.10 A félév össz-óraszama		196					
3.11 Kreditszám		8					

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1 Tantervi	Mechanika és hangtan/ Mechanika előadás/szeminárium/laborgyakorlat-on való részvétel
4.2 Kompetenciabeli	matematika érettségi minimumfeltételei

5. Feltételek (ha vannak)

5.1 Az előadás lebonyolításának feltételei	előadóterem, tábla, színes kréta vagy marker, demonstrációs kísérleti berendezések a szertárból, projektor, ernyő, számítógép
5.2 A szeminárium lebonyolításának feltételei	szemináriumterem, tábla, példatárak
5.3 A laboratóriumi gyakorlatok lebonyolításának feltételei	felszerelt laboratórium, számítógép,

6. Elsajátítandó jellemző kompetenciák

Szakmai kompetenciák	C1. A fizika törvényeinek és elveinek, illetve az alkalmazott mérnöki tudományok elméleti alapjainak megfelelő azonosítása és használata. C2. Adatelemző és adatfeldolgozó szoftvercsomagok és informatikai rendszerek használata. C3. Fizika feladatok adott feltételek mellett történő megoldása, numerikus és statisztikai módszerek segítségével. Tudományos kutatást támogató tevékenységek biztosítása. C4. Fizikai ismeretek alkalmazása úgy kapcsolódó területekről származó feladatokban, mint megszokott laboratóriumi eszközökkel végzett kísérletek esetén. A szokványos laboratóriumi és ipari eszközök használata kísérleti jellegű kutatásban. C5. Oktató, tudományos és népszerűsítő jellegű információk elemzése és kommunikálása a fizikában. Szoftverek és virtuális eszközök fejlesztése és használata fizikai feladatok megoldásában. A műszaki fizika, a szakmódszerek és az eszköztár felhasználása termelési, tanácsadási és folyamatkövetési tevékenységekben. C6. Fizikai kérdések interdiszciplináris megközelítése. Szakesszközök tervezési, gyártási és karbantartási folyamatait lebonyolító egységek összehangolása és vezetése.
Transzverzális kompetenciák	CT1. Szakmai feladatok hatékony és felelősségteljes ellátása a deontológiai jogszabályok betartásával. A szerzői jogok, a termék tanúsítási módszertan és a szakmai etika elveinek, előírásainak és értékeinek törvényes kereteken belüli alkalmazása a saját precíz, hatékony és felelősségteljes munkastratégiákban. CT2. Csapatmunkában való hatékony részvétel különböző beosztásokban. A szakmai szerepek és felelősségek munkacsoporton belüli azonosítása, hatékony kommunikációs technikák alkalmazása, illetve csapatmunkában való hatékony részvétel különböző beosztásokban. CT3. Az információk, a kommunikációs források és a szakmai képzések hatékony felhasználása úgy anyanyelven, mint idegennyelven is. Továbbtanulásra való lehetőségek felismerése, az erőforrások és a tanulási technikák kamatoztatása a szakmai előmenetel érdekében.

7. A tantárgy célkitűzései (az elsajátítandó jellemző kompetenciák alapján)

7.1 A tantárgy általános célkitűzése	logikus gondolkodás fejlesztése, mérés-technikai ismeretek
7.2 A tantárgy sajátos célkitűzései	• a diák tudja alkalmazni az elsajátított hőtani fogalmakat, • ismerje fel a hőtani törvényeket és ok-okozati összefüggéseket a mindennapi életben is, • tudjon magasabb szintű hőtan-feladatot megoldani, • tudjon középiskolai szintű feladatot összeállítani, • ismerjen alapvető mérési módszereket, • tudja megbecsülni és értékelni egy mérés pontosságát, • legyen jártas a kísérleti módszerek használatában és a laboratóriumi jegyzőkönyv írásában

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezető. Kinetikai hőelmélet, ideális gáz, állapothatározók. A termodinamika posztulátumai. Az ideális gáz nyomása. Hőmérséklet.	előadás, szemléltetés, demonstrációs kísérletek	az előadások látogatása nem kötelező, de ajánlott

Az ideális gáz állapotegyenlete, egyedi állapotváltozások. A molekulák sebesség és energia szerinti eloszlása. A molekulák jellegzetes sebességei.		
Hőmennyiség, munka, a termodinamika első főtétele. Fajhő, molhő. Az ideális gáz térfogatváltozásakor végzett munka. Adiabaticus és politrop folyamat.		
Transzport-jelenségek. Diffúzió, hővezetés, belsőúrlódás.		
Vákuumtechnika (szivattyúk, mérőműszerek) Reális gáz, állapotdiagramok, állapotegyenlet.		
Kritikus állapotátározók. A reális gáz belső energiája. Gázok cseppfolyósítása, rendkívüli fizikai jelenségek alacsony hőmérsékleten.		
Molekuláris jelenségek folyadékokban Párolgás. Felületi jelenségek. Felületi feszültség, határfelületi feszültség, hajszálcsővesség.		
Oldatok, ozmózis. Rault-törvénye. A termodinamika második főtétele. A hőerőgép modellje, Carnot-féle körfolyamat.		
Entrópia. Az entrópia fizikai jelentése. Abszolút negatív hőmérséklet.		
Körfolyamatok, termodinamikai potenciálok módszere. Gibbs-Helmholtz egyenletek. Galvánelemek elektromotoros feszültségének hőmérsékletfüggése.		
A sugárzás termodinamikája. A termodinamikai egyensúly általános feltétele.		
A termodinamikai egyensúly egyedi feltételei. Heterogén termodinamikai rendszer egyensúlyának feltétele, Gibbs-féle fázis szabály.		
Fázisátalakulások: első, másodfajú.		
A termodinamika harmadik főtétele. Az abszolút nulla hőmérséklet kérdése.		
Könyvészet		
Néda Árpád: Hőtan I-II, 1987. Editura U.B.B., Kolozsvár		

- Filep Emőd, Néda Árpád: Hőtan, 2003, Ábel Kiadó, Kolozsvár
- Budó Ágoston: Kísérleti fizika I., Tankönyvkiadó, Budapest
- Gyulai Zoltán: Kísérleti Fizika I., Tankönyvkiadó, Budapest, 1956
- Feyman R.P., Leighton R.B., Sands M: Mai fizika, 1969, Műszaki könyvkiadó Budapest
- Pop Iuliu: Fizica generala, 1970, Ed. Did. si Ped. Bucuresti
- Gábos Zoltán: Termodinamica fenomenologica, 1959, Ed. Acad. Bucuresti

8.2 Szeminárium	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Hőtágulás. Hőmérséklet-meghatározás.	feladatmegoldás, egyéni és csoportmunka, irányított beszélgetés	Minden szemináriumon a hallgatók házi feladatot kapnak, amit a következő alkalomra elkészítenek. Az ellenőrzés rövid felmérő megírásával történik. Ezekre kapott osztályzatok átlaga teszi ki a végső jegy 10 %-át.
A molekulák sebesség és energia szerinti eloszlása. A molekulák jellegzetes sebességei.		
Az ideális gáz állapotegyenlete, egyedi állapotváltozások.		
Politropikus folyamatok.		
Hőmennyiség, munka, a termodinamika első főtétele		
Transzport-jelenségek. Diffúzió, hővezetés, belsőúrlódás.		
Reális gáz. Van der Waals-modell.		
Felületi feszültség, határfelületi feszültség, hajszálcsővesség. Görbületi nyomás.		
A termodinamika második főtétele. A hőerőgép modellje, Carnot-féle körfolyamat		
Fontosabb körfolyamatok.		
Körfolyamatok.		
Entrópia.		
Körfolyamatok, termodinamikai potenciálok módszere.		
Könyvészet		
• Füstöss László: Hőtan feladatok, Műegyetemi Kiadó, Budapest, 1998 • C. Plavitu, I. Petrea et al.: Fizica moleculara – probleme, Ed. Didactica si Pedagogica, Bucuresti, 1978		
8.3 Laboratóriumi gyakorlatok	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
Bevezető: Mérés és hibaszámítás. Munkavédelmi szabályok. Csoport-beosztás.	Egyéni munka, csoportos munka kis, 2-3 fős csoportokban, irányított beszélgetés	A laboratóriumi gyakorlaton való részvétel kötelező. Akinek több mint 2 laboratóriumi gyakorlata hiányzik,
Szilárd testek vonalas hőkitágulási		

együtthatójának meghatározása.		nem vehet részt a vizsgán. Pótlási lehetőség más laborcsoporttal vagy közös megegyezés alapján egyetlen alkalommal a félév során.
Az ideális gáztörvények ellenőrzése.		
Felületi feszültség meghatározásának módszerei.		
Oldatok felületi feszültségének koncentrációfüggése.		
A hővezetési együttható meghatározása.		
Gázok belsőúrlódási együtthatójának meghatározása.		
Folyadékok belsőúrlódási együtthatójának meghatározása.		
Fajhőmérés, keverési módszer.		
Gázok fűtőértékének meghatározása.		
Fázisátalakulás: forrás.		
Szublimáció.		
Könyvészet Néda Árpád, Járai-Szabó Ferenc, Sárközi Zsuzsa, Deák Róbert: Laboratóriumi jegyzet – Mechanika, Hőtan, Presa Universitara, Kolozsvár, 2006		

9. Az epiztemikus közösségek képviselői, a szakmai egyesületek és a szakterület reprezentatív munkáltatói elvárásainak összhangba hozása a tantárgy tartalmával.

a tantárgy célkitűzések felállításánál, annak tartalmi tervezésénél és a sikeres teljesítési feltételek megadásánál az iskolai oktatás és a Babeş-Bolyai Tudományegyetem földrajzi szomszédságában és vonzáskörében található tudományegyetemek (Universitatea Bucureşti, Universitatea Alexandru Ioan Cuza Iaşi, Eötvös József Tudományegyetem Budapest, Debreceni Tudományegyetem, stb.) tanterveit és tananyagait, illetve a kutatóintézetek (Institutul Național de Cercetare Dezvoltare pentru Tehnologii Izotopice și Moleculare INCDTIM Cluj-Napoca, stb.) és a különböző magáncégek vagy magánvállalatok (Evoline, Codespring, Emerson, stb.) munkapiaci igényeit vettük figyelembe

10. Értékelés

Tevékenység típusa	10.1 Értékelési kritériumok	10.2 Értékelési módszerek	10.3 Aránya a végső jegyben
10.4 Előadás	Az előadás anyagának ismerete és megértése	2 évközi felmérő	30%
		Szóbeli vizsga (2 tétel) – nem szükséges, amennyiben a hallgató az írásbeli vizsgán 9-es vagy 10-es osztályzatot	45%

		ért el.	
10.5 Szeminárium	A szemináriumon való egyéni tevékenység	megfigyelés	1%
	Házi feladatokból írt felmérések	kritériumrendszer szerinti pontozás	4%
	Írásbeli vizsga feladatmegoldásból	kritériumrendszer szerinti pontozás	5%
10.6 Laboratóriumi gyakorlatok	Laboratóriumi jegyzőkönyvek kiértékelése	a hetente leadott laboratóriumi jegyzőkönyvek közös kiértékelése	5%
	Gyakorlati jártasság megszerzésének ellenőrzése	szóbeli és gyakorlati vizsga	10%
10.7 A teljesítmény minimumkövetelményei			
Átmenő osztályzat elérése a feladatmegoldás ellenőrzése során (a félév végi vizsga írásbelijén). Ehhez középiskolás szintű hőtan-feladatot kell tudni megoldani. Az írásbeli vizsgát követő szóbeli vizsgára csak az a diák jelentkezhet, aki az előbbi feltételt teljesítette. A szóbeli vizsgán minimumkövetelmény mindkét tétellel kapcsolatosan bevezetett fogalmak (definíciók) 80%-ának ismerete.			

Előadás felelőse

Szeminárium felelőse

Laboratóriumi gyakorlat felelőse

Kitöltés dátuma

Az intézeti jóváhagyás dátuma

Intézetigazgató
